روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیر مسئول: محمدجواد اخوان
سردبیر: غلامرضا صادقیان
آدرس: تهران، خیابان بیهقی
کوچه شهید اکبر زجاجی (چهاردهم غربی)، پلاک ۱۲
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۵۴۵۴۸۸
روابط عمومی: ۸۸۵۲۳۰۶۰- فکس: ۸۸۴۹۸۴۶۶
توزیع: مؤسسه نشرگستر امروز نوین ۸۸۷۳۰۹۴۲
چاپ: همشهری
Public@JavanOnline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۷۰۲۳ | پنج‌شنبه ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۳ | ۳۰ شوال ۱۴۴۵ | اذان ظهر: ۱۲:۰۱ |
غروب آفتاب: ۱۸:۵۸ | اذان مغرب: ۱۹:۱۸ | نیمه شب شرعی: ۲۳:۱۳ | اذان صبح فردا: ۰۳:۲۷ | طلوع آفتاب فردا: ۰۵:۰۳ |

یادداشت

جواد محرمی

ما ایرانی‌ها کتاب خوانیم

سال‌هاست که از گوشه و کنار می‌شنویم سرانه کتابخوانی ما ایرانی‌ها در وضعیتی نیست که بتوان به آن بالید. با این حال وقتی پای صحبت آنهایی که تجربه زیست در کشورهای خارجی، به‌خصوص ینگه‌دنیا را داشته‌اند، می‌نشینیم متوجه می‌شویم که ماجرا نه تنها آنطور که می‌گویند شور نیست، بلکه ظاهراً موضوع تا حدودی برعکس است، چراکه دست‌کم آگاهی‌های عمومی مردم ایران درباره جهان پیرامونی به نسبت شهروندان دیگر کشورها وضعیت بسیار آبرومندانه‌تری را نشان می‌دهد.

۳

برای مثال گفته می‌شود که اغلب شهروندان در کشورهای غربی دو کشور بزرگ منطقه غرب آسیا، یعنی ایران و عراق را با هم اشتباه می‌گیرند! خیلی‌هایشان اصلاً نمی‌دانند ایران کجاست! شاید خیلی‌ها این ندانستن‌ها را به پای تبلیغات منفی بگذارند که در این ۴۰ سال علیه ایران در رسانه‌های غرب قوت گرفته، اما مسئله این است که بالاخره تبلیغات منفی هم نباید باعث شود که خیلی از شهروندان غربی اصلاً ندانند کشور بزرگی مانند ایران وجود خارجی هم دارد یا دست‌کم کجای نقشه جغرافیاست. آیا این ندانستن‌ها ناشی از نخواندن نیست؟ حالا نخواندن روزنامه یا کتاب و به طور کل نداشتن مطالعه درباره جهان پیرامونی خود. اتفاقاً برخی معتقدند ایرانی‌ها درباره جهان و تنوع موضوعات بیش از سایر مردمان جهان اطلاعات دارند.

برخی اما نسبتی میان اطلاعات عمومی با سرانه مطالعه برقرار نمی‌کنند، اما مگر می‌شود این را پذیرفت؟ یعنی اطلاعات عمومی ایرانی‌ها از طریق شفاهی تکثیر می‌شود و کتاب در این میان نقشی محوری ندارد؟ به نظر می‌رسد موضوع این نیست. اگرچه تبادل و تعامل فرهنگ شفاهی میان ایرانیان و به‌طور کل کشورهای شرقی نیرومندتر از مردمانی است که در کشورهای غربی زندگی می‌کنند و آن هم به فرهنگ با هم بودن و در کنار هم بودن ایرانی‌ها بازمی‌گردد، اما نمی‌توان این آگاه‌تر بودن‌ها را صرفاً به این مسئله تقلیل داد.

وقتی به آمار باسوادها و دانشگاه رفته‌ها هم مراجعه کنیم شاهد این واقعیت هستیم که در نیم قرن اخیر و به واسطه انقلاب اسلامی رشد سوادآموزی و گسترش آن در نقاط مختلف کشور و نیز آموزش عالی به ویژه در میان زنان غیرقابل انکار است.

آیا در کشوری که طی کمتر از نیم قرن رشدی چند برابری در عرصه تولید کتاب و انتشارات و دانشگاه و مراکز آموزش عالی را شاهد هستیم، می‌توان از کتابخوان نبودن مردم سخن گفت؟ اصلاً آیا مردمانی که بزرگ‌ترین انقلاب سیاسی اجتماعی فرهنگی قرن را رقم زده‌اند و همه معادلات را به سمت و سویی غیرقابل پیش‌بینی سوق داده‌اند را می‌توان کم مطالعه قلمداد کرد؟ نکته مهم‌تر اینکه اصلاً معیار کتابخوان بودن یا نبودن یک جامعه را چه مؤلفه‌هایی تعیین می‌کند؟

جامعه‌ای که بیشتر رمان می‌خواند کتابخوان‌تر است یا جامعه‌ای که بیشتر دانشگاه دارد؟ آنها که بیشتر شعر می‌دانند و بیشترین و بهترین شاعران جهان را دارند و داشته‌اند بیشتر اهل مطالعه‌اند یا آنها که بیشتر نگاهی اقتصادی به مسائل دارند؟ می‌گویند ایرانیان به نسبت سایر مردمان جهان سیاسی‌تر هستند. این سیاسی بودن از کجا می‌آید؟ آیا فرهنگی بودن جامعه ایران که از دل تاریخ این سرزمین نشئت می‌گیرد، می‌تواند بدون رجوع همگانی به کتاب نسل اندر نسل پیش برود؟ اگر ایران را یکی از تأثیرگذارترین کشورهای نیم قرن اخیر بدانیم که همین‌طور هم هست، آیا این تأثیرگذاری می‌تواند از دل جامعه‌ای کتاب نخوان بروز و ظهور یابد؟ قطعاً اینطور نیست. پس این القائات درباره پایین بودن سرانه کتابخوانی ما ایرانی‌ها از کجا می‌آید؟ کدام آمارهای دقیق و حساب شده و علمی مرجع چنین ادعایی بوده است و اصلاً اگر آماری هم وجود داشته باشد چقدر به لحاظ دقت و صحت قابل استناد است؟ آیا وقت آن نرسیده که درباره پایین بودن سرانه مطالعه ما ایرنی‌ها تشکیک شود؟

آیا نمی‌شود به این القائات نگاهی بدبینانه داشت و یک بازنگری شجاعانه درباره آن رقم زد؟ مگر در پی این همه سال جریان‌هایی مدام سعی نمی‌کردند به مردم ما القا کنند که سیاه‌بخت‌ترین مردم جهان هستیم و مگر همین حالا این گزاره غلط در ذهن بخشی از جامعه ما نهادینه نشده است؟

اینکه ما نمی‌توانیم، ما استعدادش را نداریم، ما غمگین‌ترین مردم جهان هستیم، ما ضدزن‌ترین جامعه هستیم و گزاره‌هایی از این دست که هیچگاه معلوم نشد مرجع انتشار آن کجا بود! آیا این سرانه مطالعه پایین را هم نمی‌توان جزو همین دسته دانست؟ دسته‌ای که مدام تولید محتوا می‌کند تا به جامعه ایرانی القا کند تو در برابر جوامع دیگر چیزی کم داری! حقیقت ماجرا این است که کتاب و کتابخوانی در جامعه ایرانی با رشد سوادآموزی از دوران امیرکبیر و قاجار و دوره معاصر و نیز جایگاه کتاب و مطالعه وضعیتی مناسب را نشان می‌دهد و همه نشانه‌ها هم بر همین حقیقت گواه است. فقط به نظر می‌رسد باید کمی منصفانه‌تر درباره خودمان بیندیشیم و قضاوت کنیم.

خبر

بزرگ‌ترین کتابخانه ایران افتتاح شد

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در آیین افتتاح سی‌وپنجمین نمایشگاه کتاب تهران گفت: چرخه اقتصاد کتاب تقویت خواهد شد و قصد داریم بزرگ‌ترین کتابخانه ایران را در این ایام افتتاح کنیم.

۴

آیین افتتاح سی‌وپنجمین دوره نمایشگاه کتاب تهران در «کوشک کتاب» شبستان مصلای امام خمینی، محل برگزاری نمایشگاه کتاب ۱۴۰۳ برگزار شد. محمدمهدی اسماعیلی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به برگزاری نمایشگاه کتاب ۱۴۰۳ بیان کرد: خدای متعال را شاکریم که در ایام بهاری و اردیبهشت، رویداد بزرگ سی‌وپنجمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را آغاز می‌کنیم. این نعمت بزرگ را به همه اصحاب فرهنگ و ادب و هنر تبریک و تهنیت عرض می‌کنیم. بهار ۱۴۰۳ و آغازین روز آن با نمایشگاه بین‌المللی قرآن شروع شد و نیکو بهاری بود. اسماعیلی با بیان اینکه نمایشگاه سی‌وپنجم با همت خانه کتاب و ادبیات ایران و معاونت فرهنگی و مشارکت اصحاب فرهنگ و کتاب برگزار شده است، گفت: از همه ناشران، نویسندگان و کتابفروشان تشکر می‌کنم که مشعل فروزان فرهنگ را در این کهن سرزمین شعله‌ور نگه داشتند. امسال، چرخه اقتصاد کتاب تقویت خواهد شد. سال جدید، برنامه‌های جدیدی را دنبال خواهیم کرد و در ماه‌های آینده بزرگ‌ترین کتابخانه منطقه در یکی از بزرگ‌ترین شهرهای ایران افتتاح خواهد شد.

علیرضا سبحانی‌نسب، مدیر انتشارات جمال در گفت‌وگو با «جوان»:

شاخص‌های تعیین سرانه مطالعه باید متحول شود

رضا دهشیری | جوان

■ **مصطفی شاه‌کرمی**

برپایی سی‌وپنجمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران فرصتی است تا به بررسی اوضاع اقتصاد نشر، شرایط فضای ترجمه آثار ایرانی و خارجی و حتی به چالش کشیدن بحث سرانه مطالعه مردم کشورمان بپردازیم. «جوان» در گفت‌وگو با علیرضا سبحانی‌نسب، مدیر انتشارات جمال به این موضوعات پرداخته است.

۱

روز گذشته سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران افتتاح شد، به نظر شما برپایی این رویداد چه تأثیری در حوزه کتاب و کتابخوانی دارد؟

داستان و کتاب و کتابخوانی یک مقوله چند فاکتوری است که باید همه آنها را مورد نظر قرار داد. به هر حال برای مطالعه یک مطالعه‌کننده‌ای نیاز است و کتابی برای مطالعه کردن. مشکل جدی که ما داریم، مربوط به مطالعه‌کننده است که متأسفانه انگیزه‌های برخی از آنها برای مطالعه کم است و برای برخی دیگر که به دنبال مطالعه هستند، گاهی اوقات نبودن کتاب خوب یا در دسترس نبودن کتاب خوب باعث دور شدن آنها از مطالعه کردن می‌شود. بنابراین نمایشگاه کتاب یا هر ویترین دیگری که کتاب را به اهل مطالعه نزدیک کند در تقویت و ایجاد انگیزه برای مطالعه در افراد کمک‌کننده است. اگر کتاب خوب در دسترس مطالعه‌کننده‌ها باشد، آنها می‌توانند پشت سر هم این آثار خوب را بخوانند و انگیزه‌هایشان را برای دانستن بیشتر می‌کنند. نمایشگاه‌ها برخی مواقع خوراک یک‌ساله افراد اهل مطالعه را برایشان جور می‌کنند. ما در دیداری که خدمت حضرت آقا رسیده بودیم، ایشان گفتند من برای مطالعه یک حالتی دارم و هر وقتی که در انتخاب یک کتاب تردید می‌کنم، چشمانم را می‌بندم و از قفسه‌ای که کتاب‌های خوانده نشده در آن چیده شده، دست می‌برم و یکی از آنها را برمی‌دارم و می‌خوانم. بنابراین اگر یک قفسه‌ای تحت عنوان کتاب‌های نخوانده در دسترس ما باشد و هر موقع که دلمان خواست مطالعه بکنیم، چشم‌مان را ببندیم و یکی از آنها را برداریم و بخوانیم، می‌تواند ضمن انتقال یک حس خوب در تداوم مطالعه کمک زیادی کند و نمایشگاه کتاب این حسن را دارد. البته لازم است که این نگاه و سلیقه هم در بین مردم تقویت شود که چنین رویکردی به نمایشگاه کتاب داشته باشند.

شما به بحث سلیقه مردم اشاره کردید. آیا می‌توانیم بگوییم این ارتقای سلیقه در بین مردم اتفاق افتاده است؟

این موضوع چند وجه دارد؛ گاهی اوقات با حضور آثار ترجمه شده مردم علاقه‌مند می‌شوند به سراغ آثار خارجی ترجمه شده بروند. گاهی هم مثل این ایام که بحث حمله رژیم صهیونیستی به مردم مظلوم غزه در جریان است، مردم به سمت مطالعه در مورد فلسطین می‌روند. برخی اوقات هم ممکن است ناشری که قبلاً مثلاً کتاب آشپزی یا فال یا تعبیر خواب چاپ می‌کرده و اتفاقاً فروش خوبی هم داشته، متوجه شود که مردم دیگر از این جور کتاب‌ها خریداری و مطالعه نمی‌کنند، حال آنکه همه این مسائل در فضای مجازی زیاد شده و به نوعی به آنجا نقل مکان کرده و مردم کمتر به سراغ کتاب می‌آیند. وقتی ما می‌گوییم سلیقه‌ها عوض می‌شود یا تغییر می‌کند، باید ببینیم واقعاً سلیقه‌ها از سمت کتاب به طرف فضای مجازی و فیلم و بازی می‌رود یا چه اتفاق دیگری می‌افتد! الان تقریباً در بازه پنج ساله فضای جدید سلیقه‌ای به سلایق مردم در خرید کتاب اضافه می‌شود و فضای مجازی کمک جدی می‌کند تا این سلایق به وجود بیایند. مثلاً با آمدن یک فیلم کره‌ای بسیاری از افراد به زندگی کره‌ای یا آثاری که اطلاعاتی در مورد مردم کره ارائه می‌کنند، علاقه‌مند می‌شوند. این اتفاقات کوچک می‌توانند تأثیرات شگفتی روی سلیقه مطالعه بگذارند، مثل بالا رفتن آمار خرید و مطالعه قرآن در سطح جهان بعد از جریان عملیات طوفان الاقصی و وعده صادق که همه اینها معنای خودشان را دارند. بنابراین سلیقه‌ها مدام در حال تغییر هستند، ولی متأسفانه گاهی سلیقه‌ها دچار دستکاری می‌شوند.

الان فضای جامعه ما بیش از آنکه به بالا بردن سرانه مطالعه احتیاج داشته باشد به عمق بخشیدن به مطالعه نیازمند است. البته این هم نیاز به برنامه‌ریزی و کار جدی فرهنگی دارد

در مورد دستکاری سلیقه‌ها می‌توانید مصداقی‌تر حرف بزنید؟

ما الان در بخش نوجوانان با حضور بی‌رویه آثار ژاپنی و کره‌ای و گاه غربی روبه‌رو هستیم که در حال دستکاری سلیقه کودکان و نوجوانان کشورمان هستند. به واقع این تغییر سلیقه اتفاق می‌افتد، اما نه در یک روند طبیعی، بلکه به صورت عمدی و دستکاری شده. همانطور که گفتم با لحاظ کردن همه این موارد هر پنج سال با موجی از علایق و نیازهای جدید مواجه می‌شویم که به همین نسبت تولید محتواهای جدیدی را طلب می‌کند. تا یک‌سال پیش بحث هوش مصنوعی خیلی فراگیر نبود، اما الان شاهد استفاده عمومی از هوش مصنوعی برای انجام کارهای روزمره هستیم. تغییر سلایق یکی از الزامات روزگار امروز ماست که نوعاً مثبت هم هست، غیر از آنجایی که به صورت عامدانه دستکاری می‌شود. این تغییر سلایق باعث می‌شود ناشر کار جدید و درستی منتشر کند و نویسنده هم اثری غیرتکراری و درست بنویسد و مخاطب هم طبق سلیقه و نیازش کتاب را خریداری کند.

آیا نمایشگاه کتاب سهمی در این تغییر سلیقه و تأمین خوراک برای سلیقه‌های متنوع مردم دارد؟

حسن نمایشگاه در چند چیز است؛ یکی اینکه نویسنده‌های هوشیاری که سلیقه‌ها و نیازها را خوب شناسایی می‌کنند، با کار جدید به نمایشگاه می‌آیند و مخاطبان می‌توانند اینها را یکجا ببینند. دوم اینکه ناشرانی که این تغییر و تحول سلیقه‌ها را مورد توجه و رصد قرار می‌دهند هم این فرصت را پیدا می‌کنند تا کارهای جدیدشان را یکجا عرضه کنند. سومین حسن آن مخاطبین هوشیاری هستند که با لیست خرید به نمایشگاه می‌آیند و می‌توانند با رصد تولیدات جدید کتاب‌هایی را که ارزش چندانی برایشان ندارند از لیست‌شان حذف و آثار بهتر و جدیدتر را به آن اضافه کنند. قطعاً قدرت انتخاب شما وقتی به یک کتابفروشی که تعداد محدودی کتاب دارد وارد می‌شوید با نمایشگاهی که چندین هزار جلد کتاب دارد، خیلی متفاوت‌تر است و می‌توانید هوشمندانه‌تر و متنوع‌تر انتخاب کنید.

برخی رسانه‌ها با ارائه آمارهایی، سرانه مطالعه را بسیار کم اعلام می‌کنند در حالی که وزیر ارشاد چند ماه پیش سرانه مطالعه روزانه هر ایرانی را ۳۵ دقیقه (بدون احتساب ادعیه، مطالعه مجازی و کتب درسی) اعلام کرد. اساساً برای به دست آوردن سرانه مطالعه چه مؤلفه‌هایی مؤثر هستند؟

به نظرم دیگر آرام‌آرام باید به سمت شاخص‌ها و مؤلفه‌های دیگری غیر از آنچه امروز مورد نظر هستند، برویم. مثلاً باید میزان تأثیرگذاری مطالعه در جامعه را رصد کنیم که چه مقدار است، حالا با دو دقیقه مطالعه یا با دو ساعت یا ۲۰ ساعت. مسئولان فرهنگی باید بررسی کنند که مثلاً چه معضلی را در جامعه داشتیم و برای آن هدف‌گذاری و مطالعه را به سمت آن هدایت کردیم و نتیجه گرفتیم. این مباحث خیلی مهم‌تر از این است که ما بگوییم مثلاً چندین میلیون صفحه کتاب تولید کردیم، ما باید به دنبال شاخص‌های کلیدی دیگری باشیم.

قاعدتاً باید قابل اندازه‌گیری و احصا باشد؟

قاعدتاً وقتی ما یک معضلی را در جامعه داریم، به‌طور مثال رشوه‌خواری باید این را به عنوان یک مسئله‌ای که می‌خواهیم برایش با تولیدات مختلف فرهنگی -اعم از فیلم و کتاب- فرهنگ‌سازی کنیم، لازم است یک ارزیابی از قبل و بعد این کار در فضای جامعه داشته باشیم که بعد از یک‌سال کار فرهنگی کردن چه تغییراتی ایجاد شده است. الان حتی اگر ساعات مطالعه ما با توجه به همه ابعادش، ۲۰ ساعت هم باشد هیچ فایده‌ای ندارد، چه اینکه متأسفانه این میزان مطالعه عمق ندارد. ممکن است عدد سرانه مطالعه بالا برود، ولی قطعاً عمق مطالعه بالا نمی‌رود. بنابراین می‌توانم بگویم که اگر سطح مطالعه جامعه ما با احتساب همه پلتفرم‌های مطالعه‌ای بالاتر از پنج ساعت هم برود، مادامی که عمق نداشته باشد فایده‌ای ندارد. بنابراین ما باید هم سرانه مطالعه را بالا ببریم و هم مطالعه عمیق را ترویج کنیم و به مردم آموزش بدهیم که اگر در فضای مجازی هم هستید، مطالعه عمیق بکنید و از بخش‌هایی که صرفاً به دنبال ترشح هورمون دوپامین و تزریق ناآگاهی هستند فاصله بگیرید. الان فضای جامعه ما بیش از آنکه به بالا بردن سرانه مطالعه احتیاج داشته باشد به عمق بخشیدن به مطالعه نیازمند است. البته این هم نیاز به برنامه‌ریزی و کار جدی فرهنگی دارد.

منظورتان از مطالعه عمیق چه نوع مطالعه‌ای است؟

منظور از مطالعه عمیق، مطالعه‌ای است که به افراد آگاهی یا مهارتی را آموزش می‌دهد و به دانش‌افزایی مخاطب کمک می‌کند و نتیجه‌اش تخدیر ذهن مخاطب نیست.

آیا برگزاری نمایشگاه کتاب می‌تواند در حوزه اقتصاد نشر، اثرگذاری بالایی داشته باشد؟

مدل نمایشگاه کتاب تهران یک مدل خیلی پیچیده است؛ برای برخی از ناشران چیزی جز برندینگ ندارد، یعنی برای این ناشران آورده مالی ندارد، بلکه آنها به نمایشگاه می‌آیند و گاهی دو تا سه برابر فروش آثارشان هزینه می‌کنند تا صرفاً خودشان را به مخاطبان نشان بدهند و بگویند ما هم در این فضای ۱۵ هزار میلیاردی اقتصاد نشر حضور داریم، ولی برای برخی دیگر از ناشران به نوعی همه زندگی‌شان محسوب می‌شود، چه اینکه آنها چیزی بیش از ۱۰ تا ۷۰ یا ۸۰ درصد از فروش سالانه‌شان را در همین ایام نمایشگاه کسب می‌کنند. بنابراین نمی‌شود بگوییم که نمایشگاه از حیث اقتصادی برای همه ناشران و نویسندگان اثرگذاری یکسان دارد، ولی می‌توانیم بگوییم که رقم قابل توجهی در نمایشگاه هم از سوی دولت و هم از سوی ناشران هزینه می‌شود، ولی آنچه به دست می‌آید خیلی تناسب معقولی با آن ندارد، ولی نمایشگاه یک پدیده‌ای است که حتی اگر ناشر از نظر اقتصادی سود زیادی هم نبرد دوست دارد در این رخداد شرکت کند، چون یکی از صحنه‌های نشان دادن خودش به رقبا و مخاطبان همین نمایشگاه است و بیش از منفعت اقتصادی عرصه‌ای برای بازاریابی ناشران است، چراکه شروع یک جریان اقتصادی ۱۵هزار میلیاردی در طول یک‌سال است.

حکمت

امیرالمومنین امام علی علیه‌السلام:

با برادرت اندرز بی‌غرضانه گوی، خواه در نیکی باشد یا بازداشتن از ناپسند.

تحف‌العقول

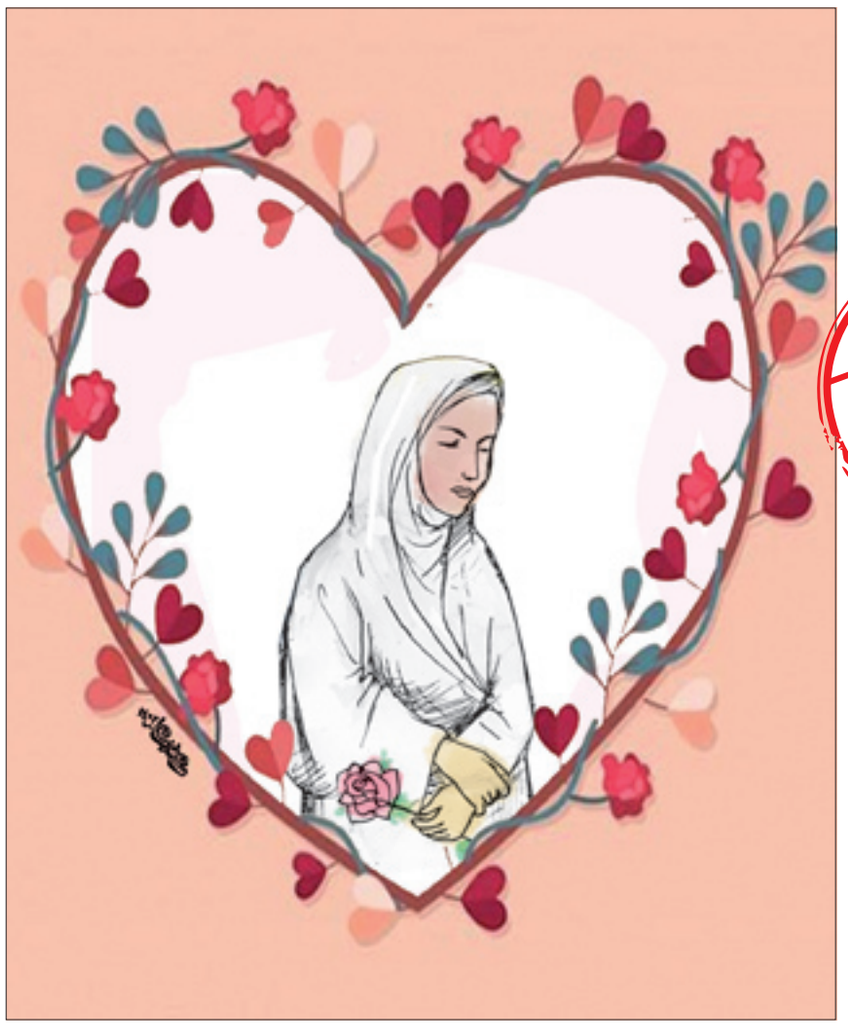

نما | حسین کشتکار

مصطفی شاه‌کرمی
جواد محرمی
پرونده
سی‌و پنجمین نمایشگاه کتاب

محمدمهدی صافی | جوان

گزارش «جوان» از نخستین روز نمایشگاه کتاب تهران

رونق نشر دفاع مقدس در نمایشگاه سی و پنجم

■ **علی شیرین**

ادبیات و نشر دفاع مقدس در این سال‌ها به همت ناشران و نویسندگان و اصحاب فکر و فرهنگ به تدریج جایگاه و سهم خود را از فرهنگ و نشر کشور و نمایشگاه‌ها بازیافته و برگزاری نمایشگاه کتاب بدون آثار ادبیات و فرهنگ دفاع مقدس ناقص و بی‌معنا تلقی می‌شود.

۲

گشتی کوتاه در راهروهای سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در نخستین روز نمایشگاه امسال نشان می‌دهد آثار و محصولات نشر دفاع مقدس با تلاش ناشران و همت و عزم نویسندگان و فعالان فرهنگ و ادبیات دفاع مقدس و تکاپویی که برای ایجاد تنوع در تولیدات مکتوب و چاپی صورت گرفته از قبل به جایگاه شایسته‌تری دست یافته‌است.

با توجه به عرصه‌ها و لایه‌های پنهان اسناد و خاطرات و روایات ناگفته هشت سال دفاع مقدس و زمینه‌سازی برای حضور جوانان خلاق موجب‌شده تا اعتماد به آثار این حوزه افزایش چشمگیری یافته و ضمن ارتقای اعتبار علمی و ادبی شاهد اقبال افزون‌تر مخاطبان به ژانر ادبیات پایداری باشیم. بر این اساس نگاهی به فعالیت برخی از ناشران حاضر در نمایشگاه کتاب ما را به گستردگی و اهمیت این فعالیت بی‌وقفه آگاه می‌سازد.

■ **روایت فتح یادگار شهید آوینی**

انتشارات روایت فتح یادگار، سید شهیدان اهل قلم در طی ۲۵ سال فعالیت بی‌وقفه بیش از ۳۰۰ عنوان کتاب تولید کرده که از این تعداد حدود ۲۵۰ عنوان کتاب در سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به نمایش گذاشته شده‌است. مهدی محمدخانی، مدیر این انتشارات با اشاره به تازه‌های نشر روایت فتح از عرضه ۱۴ عنوان کتاب چاپ نخست با عناوین اسیر آلواتان، راه سفید، سوقی، پس از دیوار، راز بی‌بی جان، سیاح، کتاب‌ها شیمیایی نمی‌شوند، عشق چرا ندارد، مجنون من لیلی است و جنگ بدون صلح نام می‌برد.

وی می‌افزاید: البته پنج عنوان از این کتاب‌ها ویژه این نمایشگاه و در همین ایام نمایشگاه به چاپ رسیده‌اند که عنوان سه تای این کتاب‌ها عبارتند از «نی بی‌صدا- الشام و کجایی؟». یکی از برنامه‌های روایت فتح تجدید چاپ کتاب‌های پرمخاطب است که ۴۰ عنوان کتاب تجدید چاپی نیز به دلیل تقاضای بالای مخاطب به این نمایشگاه خواهد رسید.

مرتضی اسدی، مسئول روابط عمومی این انتشارات هم برگزاری برنامه جشن امضا برای ۱۰ کتاب، چهار برنامه رونمایی و تبیین، یک برنامه رونمایی برای کتاب‌های صوتی مجموعه زندگی، گشایش دوره دوم آموزشی نویسندگی و پژوهشگری به همراه کارگاه آشنایی با جغرافیای مدافعان حرم و ویژه برنامه کتب شهدای فاطمیون در سالروز تأسیس لشکر فاطمیون در ۲۳ اردیبهشت را از جمله برنامه‌های غرفه انتشارات روایت فتح دانست و از علاقه‌مندان جهت بهره‌مندی از این برنامه‌ها در غرفه این انتشارات واقع درراهروی ۲۱ غرفه ۵۱۱ دعوت کرد.

■ **نگاه تخصصی به کتاب کودک**

مدیر انتشارات صریر هم با بیان اینکه نمایشگاه جایگاهی برای تبادل فکری و تعامل فرهنگی است، گفت: انتشارات بنیاد حفظ و نشر ارزش‌های دفاع مقدس به صورت یک نشر متمرکز در نمایشگاه کتاب تهران همراه با ۲۰ ناشر استانی با عرضه ۲هزار عنوان کتاب شرکت کرده‌است.

وی ادامه داد: از این تعداد ۲۰۰ عنوان از تازه‌های نشر است که تعدادی از این عناوین تازه به حوزه کودک و نوجوان اختصاص دارد، از جمله «یک هادی عزیز»، «ایران ما» و چاپ ششم «عصمت» که در نشر صریر به چاپ رسیدند.

همچنین ناشران استانی و نشرهای وابسته نیز تقریباً هر کدام با ۱۰ تا ۲۰ عنوان اثر تازه برای عرضه در نمایشگاه کتاب تهران حضور دارند.

میربابا ادامه داد: غرفه انتشارات کودک صریر به عنوان ناشر تخصصی در حوزه دفاع مقدس حضور دارد، همین طور که می‌دانید ناشر کودک در حوزه دفاع مقدس خیلی کم است که ما به عنوان ناشر تخصصی کودک چند سال است در نمایشگاه کتاب تهران حضور داریم.

او ادامه داد: برنامه‌های جنبی هم در این بخش از جمله رونمایی، بررسی و نقد کتاب‌ها را تدارک دیده‌ایم و برای هر استان یک برنامه رونمایی در نظر گرفتیم که برنامه تازه‌های نشر را در غرفه مجمع ناشران دفاع مقدس یا سالن‌های گوشه و کوشک کتاب برگزار خواهیم کرد. بحث و بررسی درباره ادبیات دفاع مقدس، زندگینامه‌نویسی، خاطره‌نگاری و خاطره‌نویسی و نشر و اقتصاد آن را هم طی نشست‌هایی در نمایشگاه کتاب تهران دنبال خواهیم کرد.

انتشارات حماسه یاران نیز با ۱۵ عنوان در راهروی ۱۴، نشر مرزوبوم با همکاری انتشارات مرکز اسناد دفاع مقدس و اسناد انقلاب اسلامی با ۳۳۹ عنوان کتاب و ۶۴ اثر جدید در راهروی ۲۱ و غرفه ۴۸۴، انتشارات شهید کاظمی با بیش از ۶۰ عنوان کتاب در راهروی ۲۱ غرفه ۵۰۷، انتشارات پیام آزادگان در راهروی ۱۰ غرفه ۱۹۵، انتشارات آتشبار وابسته به سازمان حفظ آثار (انتشارات ارتش) راهرو یک غرفه چهار حضور دارند به همراه ناشران بسیار دیگری که نتیجه تلاش خود را در این نمایشگاه به صحنه آورده‌اند.

■ **نقد درون گفتمانی نیاز نشر دفاع مقدس**

بررسی‌ها نشان می‌دهد یکی از کاستی‌های حوزه نشر و فرهنگ و گفتمان دفاع مقدس نبود گفت و گو و بحث و تعامل فکری و تضارب افکار و نقد درون گفتمانی در میان صاحبان فکر و نظر و تحلیل است، نبود کارگاه‌ها و نشست‌های نقد و تحلیل کتاب و آثار چاپی و تبادل نظر و ایده و تحلیل متون و طرح مباحث تازه فکری و ادبی یکی از نواقص موجود است که این مباحث و نقدها را ناگفته و ناشنیده در ذهن‌ها و زبان‌ها باقی می‌گذارد، البته این برنامه‌ها بیشتر باید با مدیریت صاحبان فکر و اندیشه و آزادانه در بیرون از ساختارهای تصمیم‌ساز و در فضایی روشنگرانه برگزار شود تا مؤثر واقع شود و منشأ حرکت و مبدأ تحول باشد. در این راستا دفتر امور ایثارگران وزارت ارشاد امسال تصمیم گرفته نشست‌های نقد و بررسی کتاب‌های حوزه ایثار و شهادت را در نمایشگاه کتاب برگزار کند.

مریم امیدی، مسئول برگزارکننده نشست نقد و بررسی کتاب‌های حوزه ایثار و شهادت در این‌باره می‌گوید: هدف از برگزاری این نشست‌ها این است که زمینه الگوبرداری از سیره و سبک زندگی شهدا، ایثارگران، جانبازان و آزادگان فراهم شود. تلاش می‌کنیم بتوانیم حقانیت، مظلومیت و ایثار تمام کسانی که در حفظ تمامیت ارضی کشور جان خود را فدا کرده‌اند، نشان بدهیم.

نشست نقد و بررسی جایگاه ایثار و شهادت در کتاب‌های کودک و نوجوان با حضور حمید هنرجو، هادی خورشاهیان و احمد عربلو روز چهارشنبه ۲۶ اردیبهشت و نشست نقد و بررسی کتاب‌های زندگینامه شهدا، جانبازان و آزادگان با حضور مرتضی قاضی، محمدعلی آقامیرزایی، قادر آشنا و دکتر محمد میرکاظمی روز شنبه ۲۲ اردیبهشت از ساعت ۱۶ در غرفه امور ایثارگران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار خواهد شد.